

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - [REDACTED]
Telex 32374 KYDER

Aan:
- zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/90/153/3588	2 AUG. 1990
CVIN-bijdrage			

1. In bijlage treft U aan de MID-bijdrage ten behoeve van de CVIN-vergadering van 9 augustus a.s.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

[REDACTED]
Kolonel der Cavalerie

Bijlagen
één

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
[REDACTED]

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

2 AUG. 1990

<u>Aan:</u>	<u>Exemplaar nr:</u>	<u>nummers</u>
Voorzitter CVIN	1 ✓	90.434
Hoofd BVD	2 ✓	90.435
Hoofd IDB	3 ✓	90.436
BuZa/DAV	4 ✓	90.437
BuZa/AMAD	5 ✓	90.438
Plv Hoofd MID/KM	6 ✓	90.439
Plv Hoofd MID/KL	7 ✓	90.440
Plv Hoofd MID/KLu	8 ✓	90.441

Intern:

HMID	9 ✓
HSI	10 ✓
HBI	11 ✓
HSV	12 ✓
HPEA	13 ✓
HSW	14 ✓
MID-Archief	15 ✓

[REDACTED]
BIJLAGE, behorende bij brief
DIS/90/153/3588
d.d. 2 AUG. 1990

Exemplaar nr: 15

CVIN-BIJDRAGE VAN DE MILITAIRE INLICHTINGEDIENST

A. MILITAIRE AKTIVITEITEN/ONTWIKKELINGEN

1 ● .LANDSTRIJDKRACHTEN

a.

[REDACTED]

Het handhaven van een beperkte hoeveelheid moderne artillerie-systemen en tanks in de onmiddellijke nabijheid van het Europese theater zou, naast een bestemming voor de strategische reserve, een gewenste flexibiliteit t.o.v. het eindresultaat van de CSE-besprekingen kunnen garanderen. De bovengenoemde materieelopslag kan eerst als "dreiging" voor het Europese theater worden aangeduid, indien deze situatie zich op langere termijn voortzet, danwel indien het materieel in zogenaamde "unit-sets" (=samenbrengen gevechts-, gevechtsondersteunende en logistieke middelen in één opslagplaats/regio) zou worden opgeslagen. Het beleid inzake de opslag lijkt derhalve gericht op behoud van flexibiliteit, zowel in het kader van het CSE-overleg als tegenover China.

2(●). LUCHTSTRIJDKRACHTEN

a. Aktiviteiten

b. Halfjaarlijkse troepenrotatie

c. Intelligence Collection Flights (ICFs)

d. Vlieguren Oostduitse vliegers

Naar aanleiding van een informatiedag voor de media op vliegbasis HOLZDORF is door de Oostduitse luchtmacht bekend gemaakt dat het aantal vlieguren voor Oostduitse vliegers ten opzichte van voorgaande jaren gereduceerd is met 30%. Dit houdt in dat de gemiddelde Oostduitse vlieger in 1990 nog maar 30-35 uren zal vliegen. Dezerzijds wordt betwijfeld of de Oostduitse luchtstrijdkrachten nog in staat zijn hun operationele taak te vervullen.

3 ● . ZEESTRIJDKRACHTEN

a. Aktiviteiten

B. WARSCHAUPAKT/OOST-EUROPA

4 ● . Het 28e congres van de Communistische Partij van de Sovjet Unie(CPSU)

a. Algemeen

Het 28e partijcongres van de CPSU was primair een partij-interne aangelegenheid. De belangrijkste besluiten hadden betrekking op de federalisering van de staats- en partijorganisatie en een verdere scheiding van partij- en staatsfuncties. Tijdens het Congres zijn geen belangrijke nieuwe beleidsvoorstellen gedaan, noch heeft het geresulteerd in de aanvaarding door de partij van een samenhangend hervormingsprogramma. Naar verwachting zal het Congres dan ook geen effectieve bijdrage leveren aan de bestrijding van de politieke en economische crisis in de Sovjet Unie. Evenmin heeft het congres een bijdrage geleverd aan versterking van de staatkundige eenheid van de Sovjet Unie, die door de nationalistische onrust in steeds sterkere mate wordt bedreigd. Hoewel president/partijleider [REDACTED] zijn positie in de partij heeft kunnen versterken en het uiteenvallen van de partij heeft kunnen voorkomen, heeft zijn "overwinning" op met name de conservatieven binnen de partij het karakter van een pyrrus-overwinning.

De uitkomsten van het Congres zullen een verdere verzwakking van de positie van de intern zeer verdeelde CPSU ook op het centrale beleidsniveau inluiden. Met name door het toenemend zelfstandige optreden van de meeste unierepublieken en hun communistische partijen ten opzichte van de centrale staats- en partij-instanties zal de betekenis van zowel de CPSU als de centrale overheid in toenemende mate worden uitgehold, zelfs op het cruciale gebied van het defensie- en veiligheidsbeleid.

b. Militaire Politiek / Positie Strijdkrachten

Het partijcongres heeft ditmaal voor het eerst, op voorstel van de militaire gedelegeerden, een afzonderlijke resolutie over de militaire politiek aangenomen. In deze resolutie wordt gesteld dat de op het "nieuwe politieke denken" gebaseerde militaire politiek van de partij aan de lange-termijn belangen van de Sovjet Unie beantwoordt, maar ook dat de positieve veranderingen die in de internationale politiek hebben plaatsgevonden nog niet onomkeerbaar zijn. Er blijft daarom volgens de resolutie voor de Sovjet Unie een oorlogsdreiging bestaan, hetgeen betekent dat "de versterking en instandhouding van het defensie-vermogen en de veiligheid van het land op een niveau van betrouwbare en redelijke toereikendheid één van de belangrijkste taken van het gehele volk, partij en staat blijft". Mede daarom bepleit de resolutie "versterking van het gezag van de Sovjet strijdkrachten en verhoging van het prestige van militaire dienst". Door hoge Sovjet militairen is de afgelopen maanden ook in de pers geklaagd over de sterk teruggelopen sociale status van de beroepsmilitairen.

Verder wordt de noodzaak van "centrale leiding over kwesties betreffende de verdediging, veiligheid en militaire opbouw" benadrukt en stelt de resolutie dat alle militairen overal in de Sovjet Unie, d.w.z. ook buiten de republiek van herkomst, geleverd moeten kunnen worden. Daarmee wordt stelling genomen tegen de vorming van nationale militaire formaties, waarop door nationalistische organisaties in verschillende Sovjet republieken is aangedrongen. De resolutie steunt de geleidelijke, stapsgewijze uitvoering van militaire hervormingen door middel van kwalitatieve verbeteringen op materieelgebied, verbetering van de organisatiestructuur en herziening van het kaderbeleid.

Ook stelt de resolutie een radicale verandering van het partijwerk alsmede democratisering van de partij-organisatie in de strijdkrachten in het vooruitzicht. De-politisering van de strijdkrachten, waarop door voorstanders van radicale hervormingen is aangedrongen, wordt echter krachtig van de hand gewezen. De CPSU zal binnen de strijdkrachten blijven streven naar versterking van haar leidende politieke rol. Wel zullen leden van andere -niet-communistische- partijen zich binnen de strijdkrachten ook gaan organiseren. Het Politiek Hoofddirectoraat van de Sovjet strijdkrachten, dat deel uitmaakte van het Ministerie van Defensie en tevens tot dusverre de partij-organisatie in de strijdkrachten leidde, zal worden omgezet in een staatsorgaan voor "patriottische opvoeding" en sociaal-cultureel werk binnen de strijdkrachten.

De militair-politieke resolutie lijkt voornamelijk bedoeld als tegemoetkoming aan militaire bezwaren tegen de aantasting van hun maatschappelijke positie en prestige. De resolutie weerspiegelt recente uitlatingen van tal van prominente militairen, die de aangekondigde militaire hervorming willen beperken tot een zo gering mogelijke aanpassing van de bestaande organisatie en zich verzetten tegen de door de politieke leiding nagestreefde fundamentele herziening van taken en organisatie van het defensie-apparaat. De resolutie heeft duidelijk een compromis-karakter en zal in de praktijk waarschijnlijk van slechts geringe invloed zijn op het defensiebeleid.

Dit geldt vooral omdat het zwaartepunt in de politieke besluitvorming de laatste jaren steeds meer van de partij naar de staatsorganen is verschoven en ook de invloed van de militairen in de Sovjet Unie sterk is afgenomen. Dit wordt nu ook weerspiegeld in de samenstelling van het nieuwe Centraal Comité, waarin het aantal militairen is gehalveerd (tot 17, oftewel 4% van het totaal). Bovendien is de militaire vertegenwoordiging in het CC ingrijpend gewijzigd, doordat deze niet meer uitsluitend uit relatief behoudende hoge officieren bestaat maar ook een aantal lagere, hervormingsgezinde officieren omvat.

5 Hervormingen in economische samenwerking Oostbloklanden

Volgens recente meldingen doen zich problemen voor bij het overleg tussen de lidstaten van de Raad voor Wederzijdse Economische Hulpverlening (CEMA), het economische samenwerkingsverband tussen de WP-landen, Vietnam, Mongolië en Cuba, over de hervorming van de economische betrekkingen tussen de lidstaten. Met name de Sovjet Unie zou zich verzetten tegen de invoering van marktelementen in de CEMA-samenwerking. Daarentegen zien Polen, Hongarije en Tsjechoslowakije weinig nut in verdere samenwerking met landen die daarin markteconomische elementen naar Westers model afwijzen. Op de 45e zitting van de CEMA-Raad in januari 1990 was overeengekomen dat structuur en werkwijze van dit samenwerkingsverband ingrijpend dienden te worden veranderd, conform de economische hervormingen die door de lidstaten zijn voorzien. In principe is besloten de economische betrekkingen tussen de CEMA-landen niet langer te baseren op de coördinatie van de economische (vijfjaren)plannen van de lidstaten, maar in de toekomst primair door de marktverhoudingen te laten bepalen. Integratie van de economieën in de wereldeconomie was daarbij hoofddoelstelling. In dit kader is men reeds in beginsel overeengekomen alle handelstransacties met ingang van 1 januari 1991 te voldoen in harde valuta, en tegen de geldende wereldmarktprijzen. Hoewel over de aard van de meningsverschillen geen bijzonderheden worden gegeven, wordt de beoogde hervorming van structuur en werkwijze van de CEMA bemoeilijkt door groeiende belangentegenstellingen en handelsconflicten tussen met name de Sovjet Unie en de Oosteuropese lidstaten. Dit hangt primair samen met de samenstelling van de in- en uitvoer van de betrokken landen in CEMA-verband. De Sovjet Unie exporteert vooral energie en grondstoffen naar Oost-Europa, terwijl de Sovjet invoer uit de Oosteuropese lidstaten met name bestaat uit technologisch en kwalitatief weinig hoogwaardige machines. In feite was tot dusverre sprake van een ruilhandel waarbij de onderlinge handel in beginsel jaarlijks in evenwicht werd gehouden. De Oosteuropese CEMA-landen zijn in hoge mate afhankelijk van de Sovjet energieleveranties, aangezien zij niet beschikken over de benodigde harde valuta om de energie en grondstoffen in voldoende mate op de wereldmarkt aan te kunnen kopen. Als gevolg van het tot dusverre binnen de CEMA geldende prijsmechanisme, waarbij het gemiddelde van de wereldmarktprijzen van de afgelopen jaren als basis gold, hebben de prijzen die de Sovjet Unie voor zijn olie kon rekenen jarenlang ver onder de wereldmarktprijzen gelegen, hetgeen feitelijk een miljardensubsidie voor de Oosteuropese landen betekende. Voor de Sovjet Unie is de beoogde overgang naar een afrekening in harde valuta tegen de geldende wereldmarktprijzen derhalve zeer aantrekkelijk. Voor de Oosteuropese landen zal dit echter een sterke verslechtering van de handelsbalans met zich meebrengen, die in feite de heroriëntatie van hun economieën op het Westen zal bemoeilijken. Door verschillende Oosteuropese lidstaten is dan ook gepleit voor een overgangperiode waarin de traditionele wijze van verrekening en betaling voor bepaalde handelstransacties gehandhaafd blijft.

Ondanks de meningsverschillen over de hervormingen van samenwerking lijkt geen van de lidstaten geïnteresseerd om termijn te verlaten. Zeker de Oosteuropese landen zijn zich g dat de afzetmogelijkheden voor hun producten op de wereld gering zijn en dat zij onder het nieuwe mechanisme óók hun e Sovjet Unie in harde valuta zullen krijgen uitbetaald. De belangentegenstellingen zullen het hervormingsproces bii samenwerking in CEMA-verband op militair-industrieel gebied echter in de praktijk wel blijven bemoeilijken. Aangenomen van wapensystemen, gemeenschappelijke militair onco ontwikkelingsprojecten) in het licht van de voorgenomen vermindering van de defensie-inspanningen in de Oosteuro grotendeels zal worden gestaakt.

BYLAGE A B5 CUIN-B5DRANGE
MID PT. A.I.U.

14

01150

SIMD - ANDUIDING MILITAR DISTRICT

SRENS ATTU ZONE

▲ = OPSLAG TANKS

● = OPSLAG ARTILLERIE

~~XXXXXXXXXXXXXX~~